

Haudat ovat olleet keskeinen tutkimuskohde koko arkeologian tieteenalan olemassaolon ajan

Useimmat haudat ovat *suunniteltuja, tarkoituksellisesti rakennettuja ilmiöitä*, kun taas suuri osa muista arkeologisista tutkimuskohteista edustaa lähinnä ihmistoiminnan ”oheistuotteena” tarkoituksetta syntyneitä jätettä ja raunioita

Orgaanisen aineksen säilyvyys/tuhoutuminen

Haudanryöstely

Prosessualismi:

Lewis Binford 1972: *“Mortuary Practices: Their Study and Their Potential”*

Arthur Saxe 1970: *“Social Dimensions of Mortuary Practices”*

Hypoteesi: sosiaalisen organisaation asteen ja hautauspaikojen välillä on olemassa universaaleja lakeja

Hypoteesin testaus
(1970-luku ja 1980-luvun alku):

Joseph A. Tainter:
labor expenditure -käsite

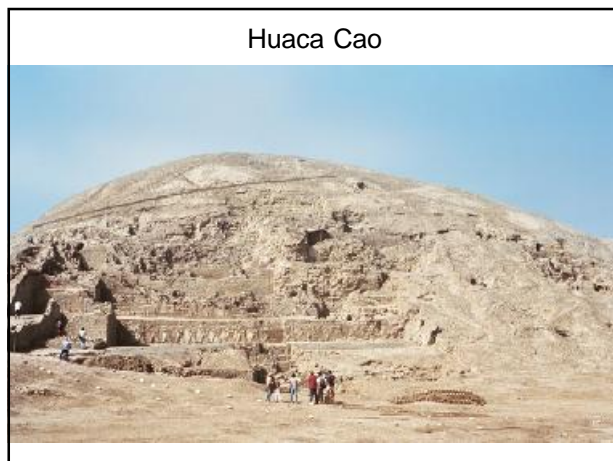
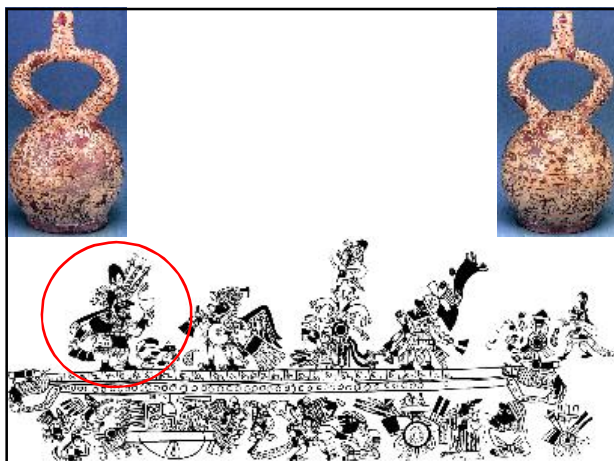
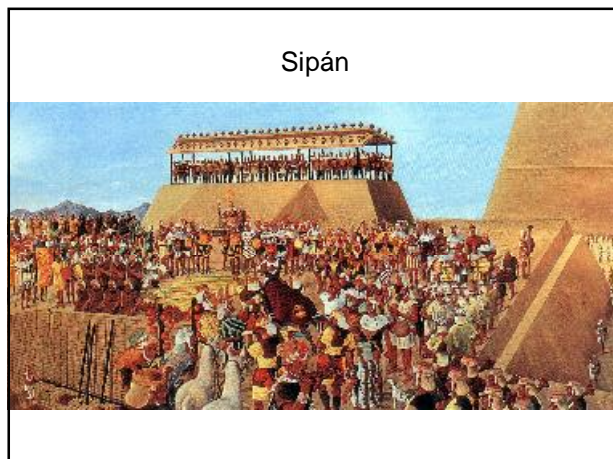
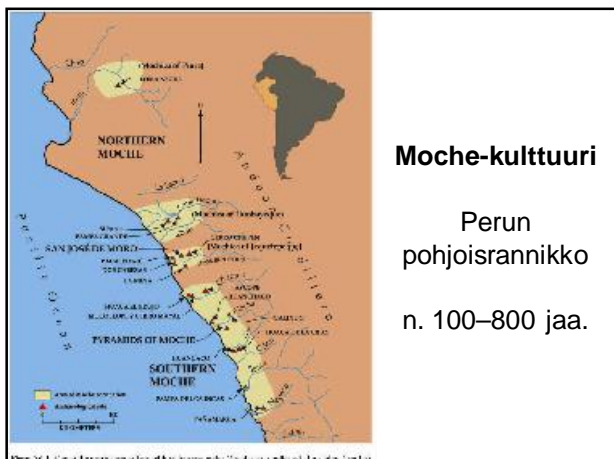
Lynne Goldstein:
spatiaalisuus
(= kalmistot ”reviirimerkkejä”)

Postprosessualismi (Ian Hodder *et al.*):

Universaaleja inhimillistä käyttäytymistä sääteleviä lakeja ei juuri ole olemassa

Uskonnolliset aspektit vaikuttavat hautauspahtuman luonteeseen enemmän kuin sosiaaliset

Hautauspahtumaa voi myös käyttää ”politikointiin” (poliittinen kilpailu ja/tai hierarkkisen yhteiskunnan kuvaaminen tasa-arvoisena hautausilanteessa)

Myöhäinen valikausi 1000-1476 jKr.

Sicán-kulttuuri

Perun pohjoisrannikko
n. 700–1375 jaa.

Batán Grande,
Huaca Loro

Late Intermediate Period AD 1000-1476

Myöhäinen valikausi 1000-1476 jKr.

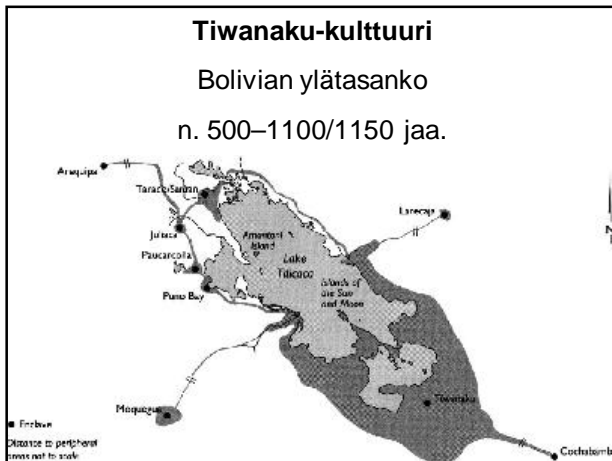
Chimú-kulttuuri

Perun pohjoisrannikko
n. 850–1470 jaa.

Chan Chan

Late Intermediate Period AD 1000-1476

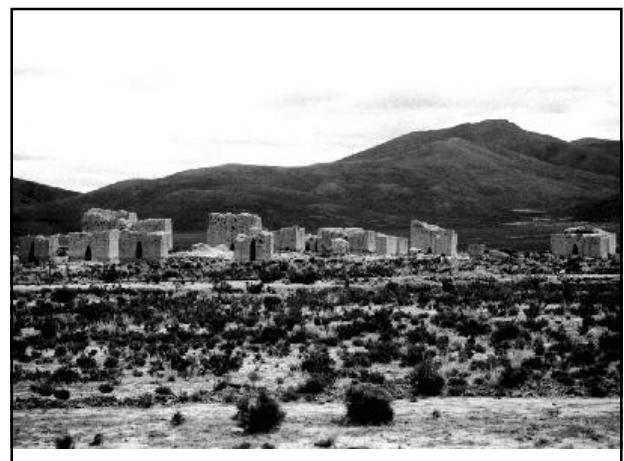
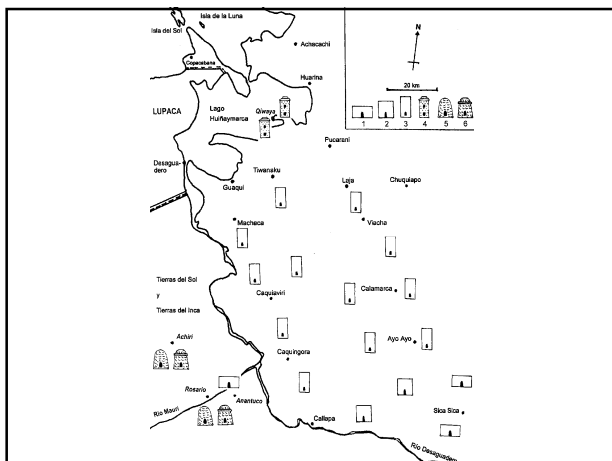
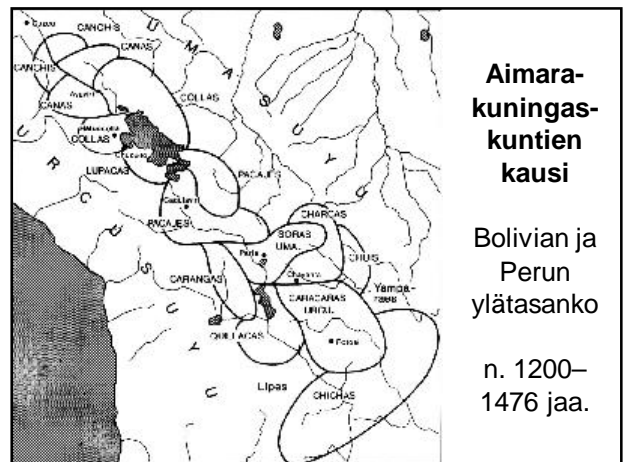

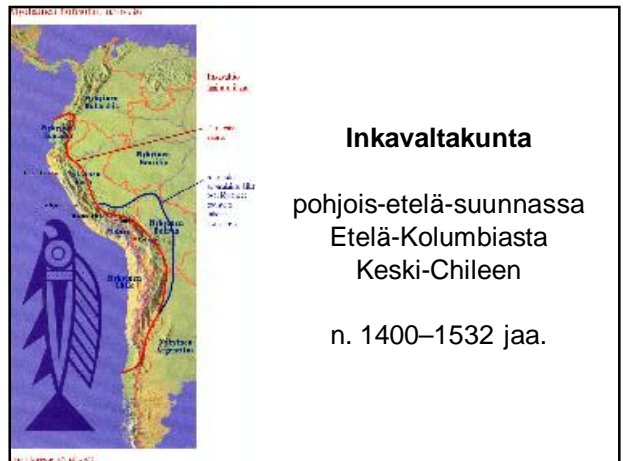
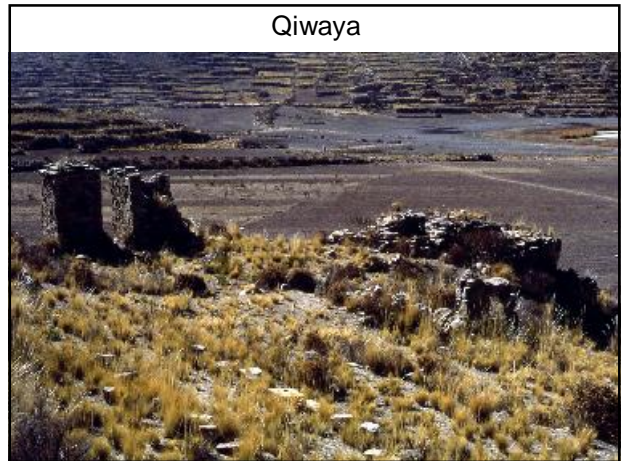
**Kuoleman tilallisuus,
eli tilallisuus/spatiaalisuus arkeologiassa:**

(Ainakin) kolme tasoa:

- 1) Ruumiin ja esineiden sijoittelu haudassa
- 2) Haudan sijainti kalmistossa
- 3) Kalmiston/hautapaikan sijainti suhteessa ympäristöönsä

Lynne Goldstein (1976):
kalmistot ”reviirimerkkejä”

Inkavaltakunta
pohjois-etelä-suunnassa
Etelä-Kolumbiasta
Keski-Chileen
n. 1400–1532 jaa.

Inkahallitsijan kuolema aloitti pitkän suru- ja rituaalisyklin:

Yleisesti pukeuduttiin tummaan ja pidättäytyttiin juhlinnasta, tanssimisesta, laulamisesta, musisoinnista sekä seksistä

Naiset leikkasivat tukkansa

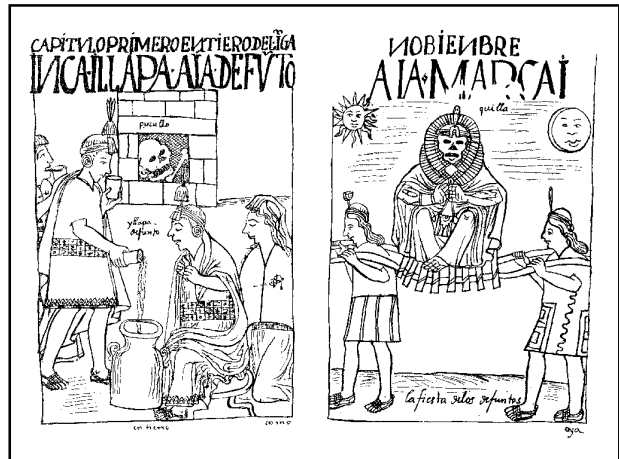
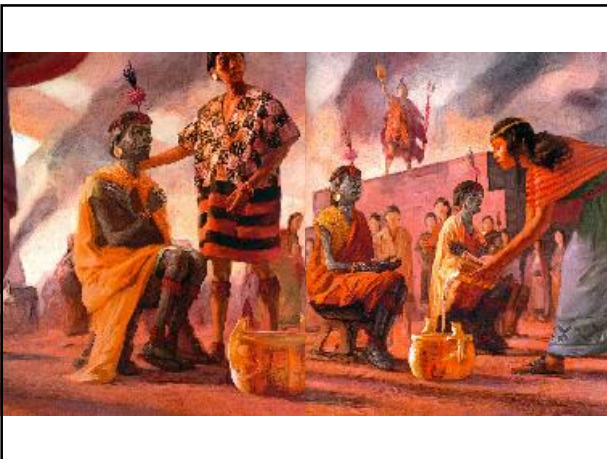
Ylimysmiehet eivät käyttäneet korvakoruja

Viimeisen suuren inkakuninkaan, Huayna Capac'in, hautajaisten yhteydessä uhrattiin kronikoiden mukaan 1000 – tai jopa 4000 – henkeä (palvelijoita, jalkavaimoja ja valtion "virkamiehiä")

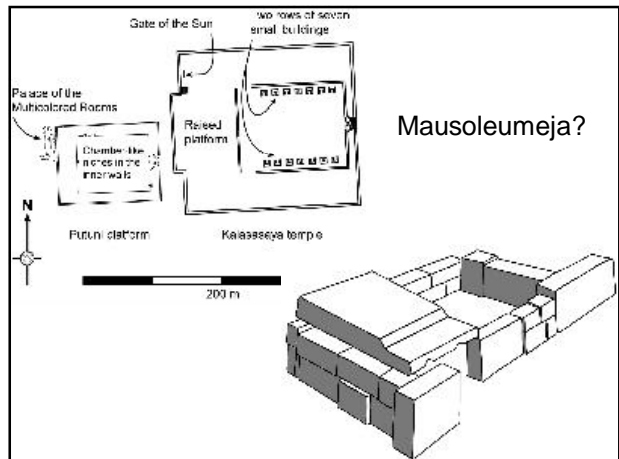
Sisälmykset poistettiin ja ruumis balsamoitiin

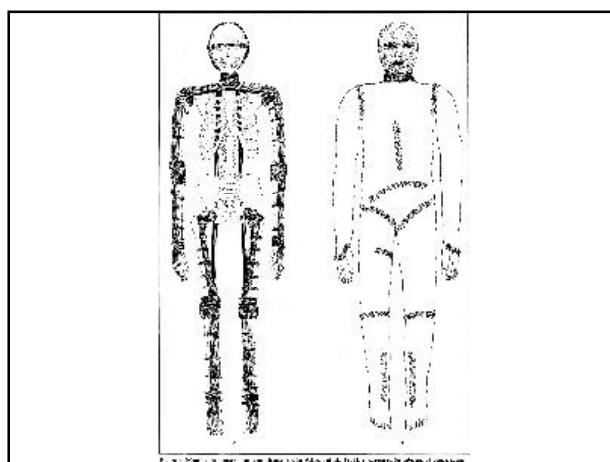
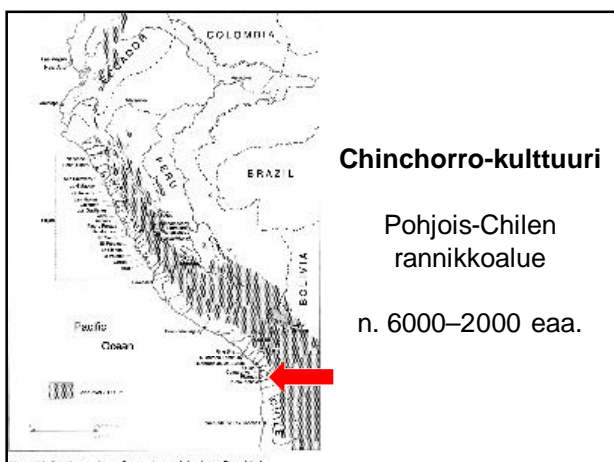
Kuolleen inkan omaisuus jäi sukulinjan haltuun; vainajanpallvonta ja (puoli)jumalstatus

Ruumista/muumiota ei ilmeisestikään koskaan varsinaisesti haudattu

Kuinka pitkälle ajassa taaksepäin inka-aikainen tilanne voidaan projisoida?

Kiitos!
(antti.korpisaari@helsinki.fi)